

บทที่ 3

ข้อสังเกตของการวิเคราะห์คุณภาพกำไรของธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

ผู้ศึกษาขอเสนอข้อสังเกตเกี่ยวกับการวิเคราะห์คุณภาพกำไร ของธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ โดยศึกษาจากรายงานผู้สอบบัญชี งบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงิน ประจำปี พ.ศ. 2544 – 2545 จำนวน 2 กิจการ (ใช้นามสมมุติ) โดยแบ่งขนาดของกิจการออกเป็น 2 ประเภท ตามหลักเกณฑ์ของกรมสรรพากร ปี พ.ศ. 2543 คือ กิจการที่มีรายได้รวมตั้งแต่ 500 ล้านบาทขึ้นไป จัดเป็นกิจการขนาดใหญ่ และกิจการที่มีรายได้ต่ำกว่า 500 ล้านบาทจัดเป็นกิจการขนาดเล็ก (ปรีชาติ ยาสุมุทร, 2545)

จากวิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมา ธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ก็เป็นอีกธุรกิจหนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ดังกล่าว โดยเฉพาะการลดลงของมูลค่าอสังหาริมทรัพย์ที่ถือครองอยู่เป็นจำนวนมากและประกอบกับเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2541 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการ โดยกำหนดให้มีการปรับปรุงมาตรฐาน และวิธีปฏิบัติทางการบัญชีของประเทศให้สอดคล้องกับวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในระดับนานาชาติ จึงเกิดการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีไทยให้ เป็นสากลขึ้นแต่อย่างไรก็ตามกฎเกณฑ์ทางบัญชีเกี่ยวกับการวัดมูลค่าของรายการหรือเหตุการณ์ทางการเงินและการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินค่อนข้างที่จะมีความยืดหยุ่นในตัว

แต่เนื่องจากการยากที่จะจัดทำมาตรฐานการบัญชีให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และ รายการค้าของแต่ละกิจการ มาตรฐานการบัญชีจึงจำเป็นที่จะต้องมีความยืดหยุ่นในระดับหนึ่ง เพื่อที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับแต่ละกิจการได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นอาจจะส่งผลให้ข้อมูลทางการบัญชี และรวมถึงคุณภาพของกำไร ไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงเนื้อหาทางเศรษฐกิจที่แท้จริงของกิจการได้ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอข้อสังเกตในงบการเงินของธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ปี พ.ศ. 2544 และปี 2545 ซึ่งอาจจะทำให้เข้าใจได้ว่ากิจการมีคุณภาพกำไรเป็นอย่างไร โดยวิเคราะห์จาก งบการเงินเฉพาะของบริษัททั้ง 2 ปี รวมกัน โดยแบ่งการนำเสนอแต่ละกิจการดังต่อไปนี้

1. กิจการที่มีขนาดเล็ก ในที่นี้สมมุติให้ชื่อ บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน)
2. กิจการที่มีขนาดใหญ่ ในที่นี้สมมุติให้ชื่อ บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน)

ซึ่งต่อไปนี้จะเป็นการศึกษากิจการที่มีขนาดเล็ก ในที่นี้สมมติให้ชื่อ บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) ก่อนเป็นอันดับแรก

บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน)

บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทขนาดเล็กที่ประกอบธุรกิจทางด้านพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ในลักษณะของโครงการก่อสร้างบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮ้าส์ อาคารชุด การพัฒนาที่ดิน โดยบริษัทจะมุ่งเน้นการทำธุรกิจก่อสร้างบ้านเดี่ยวและที่ดินเป็นหลัก ดังนั้นการวิเคราะห์คุณภาพกำไรของบริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) ใช้เทคนิคการวิเคราะห์คุณภาพกำไรในบทที่ 2 มาวิเคราะห์ และใช้รายงานผู้สอบบัญชี งบการเงิน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ปี พ.ศ. 2544 – 2545 เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ ข้อสังเกตเกี่ยวกับงบการเงินของบริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) มีดังต่อไปนี้ (ดูรายละเอียดในส่วนภาคผนวก ก)

เทคนิคในการวิเคราะห์คุณภาพกำไร ของบริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) ซึ่งรายละเอียดที่ผู้ศึกษาใช้วิเคราะห์ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543) มีดังต่อไปนี้

1. การค้นหาสัญญาณเตือนภัย
2. การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่ที่มีต่อคุณภาพกำไร
3. การประเมินฝ่ายบริหาร (Management Appraisal)
4. การวัดความแปรปรวนและความเสี่ยง
5. การใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด

1. การค้นหาสัญญาณเตือนภัย

เหตุผลประการหนึ่ง ที่ผู้ศึกษาให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์คุณภาพกำไรก็คือการค้นหาสัญญาณเตือนภัยซึ่งเป็นตัวบ่งชี้การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของกิจการที่จะเกิดขึ้นตามมาซึ่งอาจยังไม่ได้มีการสะท้อนเข้าไปในราคาหลักทรัพย์ของกิจการนั้น หรือไม่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนจากตัววัดผลการดำเนินงานหรือตัววัดฐานะการเงินที่สำคัญๆ

1.1. รายงานของผู้สอบบัญชีของบริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นไว้อย่างไม่มีเงื่อนไข และได้นำเสนอรายงานตามปกติ ในเดือน กุมภาพันธ์ ของทุกปี ไม่

มีสัญญาณเตือนภัยที่เป็นตัวบ่งบอกว่าผู้บริหารและผู้สอบบัญชีมีความเห็นที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับรายการบางรายการว่าควรมีวิธีปฏิบัติทางบัญชี ในส่วนของรายงานของผู้สอบบัญชีของบริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นไว้อย่างไม่มีเงื่อนไขเช่นเดียวกัน และได้นำเสนอรายงานตามปกติ ในเดือน กุมภาพันธ์ ของทุกปี ไม่มีสัญญาณเตือนภัยที่เป็นตัวบ่งบอกว่าผู้บริหารและผู้สอบบัญชีมีความเห็นที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับรายการบางรายการว่าควรมีวิธีปฏิบัติทางบัญชี และไม่มีสัญญาณเตือนภัยที่เป็นตัวบ่งบอกว่าผู้บริหาร กับผู้สอบบัญชีมีความเห็นที่ขัดแย้งกันเกี่ยวกับรายการบางรายการว่าควรมีวิธีปฏิบัติทางบัญชีเช่นเดียวกัน

1.2. การลดลงในค่าใช้จ่ายที่เป็นไปตามกลยุทธ์ของฝ่ายบริหาร (Total Managed Costs) เช่น ค่าโฆษณา ในส่วนของบริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) ไม่พบว่ามีค่าโฆษณาปรากฏอยู่ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

1.3. จากหมายเหตุประกอบงบการเงิน ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีหรือการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่ ไปสู่ นโยบายบัญชีที่รัดกุมมากขึ้น บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) ได้มีการเพิ่มเติมนโยบายการบัญชีในส่วนของ เงินลงทุนชั่วคราว ประกอบด้วยเงินฝากธนาคารประเภทฝากประจำ ซึ่งได้นำมาไว้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันกับธนาคาร เพื่อประกันการจ่ายชำระดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคาร และเนื่องจากการให้ธนาคารค้ำประกันให้แก่การไฟฟ้านครหลวง และคณะกรรมการควบคุมการจัดสรรที่ดินและการจัดซื้อวัสดุก่อสร้าง ในส่วนของที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ บริษัทฯ ได้ดำเนินนโยบายที่รัดกุมมากขึ้น โดยตัดในส่วนของกำไรขาดทุนจากการขายที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ที่กำหนดขึ้นจากราคาตามบัญชี และได้รวมอยู่ในการคำนวณกำไร/ขาดทุนจากการดำเนินงาน รายจ่ายเกี่ยวกับการต่อเติม การต่ออายุ หรือการปรับปรุงสินทรัพย์ให้ดีขึ้น ซึ่งทำให้ราคาเปลี่ยนแปลงแทนของสินทรัพย์ในปัจจุบันเพิ่มขึ้นอย่างเป็นสาระ รวมเป็นราคาทุนของสินทรัพย์ ส่วน ค่าซ่อมแซม และค่าบำรุงรักษารับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในรอบระยะเวลาบัญชีที่เกิดขึ้น สุดท้ายคือ การรับรู้รายได้ โดยกลุ่มบริษัทจะหยุดรับรู้รายได้เมื่อผู้ซื้อผิดนัดชำระเงินเกินกว่า สามงวดติดต่อกัน ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) ได้ใช้นโยบายการบัญชีที่รัดกุมมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีอาจเป็นสัญญาณบ่งบอกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจของกิจการกำลังเปลี่ยนแปลงไป หรืออาจเป็นแค่เพียงการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่ผลกำไรและอัตราการเติบโตของกำไรที่สูงขึ้น

1.4. การเพิ่มขึ้นของบัญชีลูกหนี้ หรือรายได้ค้างรับที่แตกต่างไปจากยอดที่กิจการประสบอยู่ในอดีตอย่างเห็นได้ชัดนั้น บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) ไม่ได้มีการให้สินเชื่อทางการค้าเพื่อกระตุ้นยอดขายเพื่อทำกำไรให้เข้าเป้า หรือเกิดจากการขายให้กับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงต่อการผิด

นัดชำระหนี้ ซึ่งยอดขยายเหล่านี้ควรเกิดขึ้นในปีหน้าแต่ถูกขยับเข้ามาเป็นยอดขยายของปีปัจจุบันแต่อย่างใด เพราะจะสังเกตได้ว่าการเพิ่มขึ้นของยอดลูกหนี้ เพิ่มขึ้นอย่างเป็นไปตามลำดับ

1.5. การขยายตัวของบัญชีเจ้าหนี้การค้า ที่แตกต่างไปจากยอดที่กิจการประสบอยู่ในอดีตอย่างเห็นได้ชัด หรือการขยายระยะเวลาการชำระหนี้เกินไปกว่าระยะเวลาการชำระหนี้ บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) มีการเพิ่มขึ้นของเจ้าหนี้การค้า - ค่าก่อสร้างอื่นๆ ในจำนวนที่สูง อาจเป็นไปได้ว่าบริษัททำการก่อนหนี้ในส่วนนี้เพิ่ม หรือไม่ก็ขอขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ให้ยาวขึ้น

1.6. บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) ไม่มีการเพิ่มขึ้นในยอดคงเหลือในบัญชีสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอย่างผิดปกติแต่อย่างใด

1.7. บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) ไม่มีรายได้มาจากรายการที่เกิดเพียงครั้งเดียวและไม่เกิดขึ้นอีกในอนาคตอันใกล้ เช่น กำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์ (เช่น อาคารสำนักงานใหญ่ เป็นต้น)

1.8. บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) มีการเพิ่มขึ้นของอัตรากำไรขั้นต้นในปี พ.ศ. 2545 ในสัดส่วนที่สูงมากเมื่อเทียบกับปีก่อนๆ แสดงให้เห็นว่าบริษัทมีความสามารถที่จะชำระหนี้สินประเภทเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินได้มากขึ้นเช่นกัน

1.9. ในส่วนของการลดลงในสำรองต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการตัดจ่ายโดยตรงจากสำรองหรือการโอนกลับรายการสำรองต่างๆ การตัดจ่ายโดยตรงจากสำรอง บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) ไม่มีรายการดังกล่าว จะมีก็เฉพาะสำรองตามกฎหมายที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติบริษัท มหาชน จำกัด ที่ให้บริษัทจะต้องจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีส่วนหนึ่งไว้เป็นสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของกำไรสุทธิประจำปี หักด้วยขาดทุนสะสม (ถ้ามี) จนกว่าทุนสำรองนี้จะมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของทุนจดทะเบียน ซึ่งสำรองตามกฎหมายนี้จะไม่สามารถนำไปจ่ายเงินปันผลได้

1.10. การเพิ่มขึ้นในเงินกู้ยืมนั้น บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) ได้มีการขยายเวลาการชำระหนี้กับสถาบันการเงินได้ โดยมีกำหนดจะชำระในปี พ.ศ. 2547 จึงไม่มีการเพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติแต่อย่างใด แต่ในส่วนของตัวเงินจ่ายสถาบันการเงิน มีการเพิ่มขึ้นสูงมาก อาจเป็นสัญญาณบ่งบอกว่ากิจการกำลังประสบกับปัญหาในการจัดหาเงินทุนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จากแหล่งเงินทุนภายในกิจการ

1.11. ไม่ปรากฏว่ามียอดเงินกู้ยืมระยะสั้นสูงขึ้นอย่างผิดปกติ ณ วันสิ้นปี หรือ ณ ช่วงเวลาที่แตกต่างไปจากปีที่ผ่านๆ ของบริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) แต่บริษัท มีการก่อภาระผูกพันในรูปของตัวเงินจ่ายสถาบันการเงิน เป็นตัวเงินจ่ายระยะสั้น ครบกำหนดภายใน 1 ปี อาจเป็นสัญญาณบ่งบอกว่ากิจการอาจก่อภาระผูกพันเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ดิน เพื่อเพิ่มยอดขาย

ตอนปลายงวดให้สูงขึ้นหรือเป็นสัญญาณบ่งบอกว่ารูปแบบของการดำเนินธุรกิจอาจกำลังเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

2. การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่ที่มีต่อคุณภาพกำไร

ในเรื่องของนโยบายการบัญชีที่บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) ได้ถือปฏิบัติอยู่ ผู้ศึกษาได้ประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่ที่มีผลต่อคุณภาพกำไร โดยใช้ลักษณะของนโยบายทางการบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของกำไร มาเป็นตัววัดและประเมิน โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดนั้น จะดูจากลักษณะของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่ และประเมินออกมาเป็น 3 ค่าด้วยกัน คือค่าที่เป็นทางบวกแสดงให้เห็นถึงนโยบายการบัญชีของกิจการที่ดี และปรากฏให้เห็น แต่ถ้าเป็นทางลบจะเป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นลักษณะของนโยบายการบัญชีที่ส่งผลให้คุณภาพกำไรคือยกลง แต่ถ้าเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีแล้ว ไม่ปรากฏว่ากิจการได้ปฏิบัติหรือใช้เกณฑ์นั้นๆอยู่ก็จะประเมินว่าไม่ปรากฏแทน

ต่อไปนี้เป็นตารางที่ผู้ศึกษาได้ประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไรตามเกณฑ์ ซึ่งได้ผลดังต่อไปนี้ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543)

ผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไร

ลักษณะของนโยบายการบัญชี	ผลกระทบที่มีต่อคุณภาพกำไร
	บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน)
1. หละหลวม (Liberal)	ไม่ปรากฏ
2. ระมัดระวังมากเกินไป (Ultraconservative)	ไม่ปรากฏ
3. สะท้อนความเป็นจริงทางเศรษฐกิจ	ทางบวก
4. ค่าต่าง ๆ ที่ประมาณขึ้นต่างไปจากค่าที่แท้จริงอย่างมีสาระสำคัญ	ไม่ปรากฏ
5. นโยบายการบัญชีของกิจการแตกต่างไปจากนโยบายการบัญชีที่ใช้อยู่ในอุตสาหกรรมนั้น	ไม่ปรากฏ
6. การตั้งค่าใช้จ่ายที่โอกาสที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกิจการในอนาคตมีน้อยมากเป็นค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี	ไม่ปรากฏ

7. การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการบัญชีที่ทางการกำหนดหรือที่ทางการเสนอแนะ	ไม่ปรากฏ
8. การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีที่ขาดเหตุผลสนับสนุน ทั้งนี้เมื่อได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงรอบด้าน	ไม่ปรากฏ
9. การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีเกิดขึ้นบ่อยครั้ง	ไม่ปรากฏ
10. Income Smoothing	ไม่ปรากฏ
11. กำไรที่ได้มาจากการขยับรายได้ในอนาคดเข้ามาเป็นรายได้ในงวดปัจจุบันหรือการนำรายได้ของงวดก่อนมารับรู้เป็น รายได้ในงวดปัจจุบัน	ไม่ปรากฏ
12. กำไรสุทธิไม่สัมพันธ์ไปทางเดียวกันกับค่าขายทางลบ	ไม่ปรากฏ
13. รับรู้รายได้ก่อนที่การให้บริการที่มีนัยสำคัญจะเสร็จสิ้น	ไม่ปรากฏ
14. ชะลอการรับรู้รายได้ออกไปโดยขาดเหตุผล	ไม่ปรากฏ
15. ในงวดปัจจุบันมีการโอนกลับกำไรที่ได้รับรู้ไปแล้วในงวดก่อน	ไม่ปรากฏ
16. ในงวดปัจจุบันมีการโอนกลับรายการตัดจำหน่ายสินทรัพย์ของงวดก่อน	ไม่ปรากฏ
17. ตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่ายไว้ต่ำเกินไป	ไม่ปรากฏ
18. ตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่ายไว้สูงเกินไป	ไม่ปรากฏ
19. ในงวดปัจจุบันมีการตั้งสำรองค่าใช้จ่ายหรือขาดทุนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่มีนัยสำคัญอันเป็นผลมาจากการขาดความระมัดระวังในการตั้งสำรองอย่างเพียงพอในงวดที่ผ่านมา	ไม่ปรากฏ
20. การล้างบาง (Taking a Financial Bath) โดยการตัดจำหน่ายสินทรัพย์เป็นค่าใช้จ่ายครั้งใหญ่ภายหลังจากที่ผู้บริหารชุดใหม่เข้าทำการครอบงำกิจการ	ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 3.1 ผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไรของ บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) (วรรคคดี ทูมมานนท์, 2543)

3. การประเมินฝ่ายบริหาร (Management Appraisal)

การวิเคราะห์ระดับของความระมัดระวังของกิจการ ในการจัดทำตัวเลขกำไร รายการตรวจสอบดังกล่าว และจะมีคะแนนสำหรับการใช้นโยบายบัญชีที่ไม่เหมาะสมในแต่ละเรื่องไว้ในระดับที่แตกต่างกันไป การวิเคราะห์ทำโดยการเปรียบเทียบคุณภาพกำไรของกิจการในรอบ 2-3 ปีที่ผ่านมา คะแนนดังกล่าวจะกำหนดคะแนนลงโทษที่จะพิจารณาตัดจากแต่ละนโยบายการบัญชีที่ผู้วิเคราะห์พิจารณาแล้วเห็นว่าหลวมเกินไป ยิ่งกิจการสะสมคะแนนลงโทษไว้มากเท่าไร คุณภาพกำไรของกิจการก็ยิ่งลดต่ำลงเท่านั้น

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้นำหลักเกณฑ์คุณลักษณะของกำไร ที่ไม่มีคุณภาพมาวิเคราะห์กับนโยบายการบัญชีของกิจการ โดยศึกษาจากหมายเหตุประกอบงบการเงินของกิจการ กับหลักเกณฑ์มาตรฐาน (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

รายการตรวจสอบคุณภาพกำไร

คุณลักษณะของกำไรที่ไม่มีคุณภาพ	คะแนนลงโทษ	
	บริษัท จุฬาลักษณ์ (มหาชน)	เกณฑ์มาตรฐาน
1. การตัดค่าเสื่อมราคาโดยใช้วิธีเส้นตรง Investment Tax Credit ที่คำนวณขึ้นโดยใช้วิธีไหลผ่าน (Flow Through)	-1	-1
2. การตั้งสิทธิบัตรเป็นค่าใช้จ่ายรายการตัดบัญชี	-	-1
3. การใช้วิธีต้นทุนเต็ม (Full Cost Accounting) ในธุรกิจน้ำมัน	-	-2
4. การตั้งค่าใช้จ่ายก่อนเริ่มดำเนินงานเป็นค่าใช้จ่ายรายการตัดบัญชี	-	-5
5. การตั้งสำรองเผื่อขาดทุนไว้ต่ำกว่าผลขาดทุนที่ควรจะได้บันทึกไว้ในทางบัญชี	-	-1
6. การตัดจำหน่ายค่าใช้จ่ายรายการตัดบัญชีโดยใช้ระยะเวลาที่ยาวเกินไป	-	-1
7. การตัดค่าเสื่อมราคาโดยอายุการใช้งานกับอายุจริง (Physical Life) ซึ่งยาวกว่าอายุที่จะให้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจและการ (Economic Life)	-	-1
8. จำนวนเงินจ่ายขาดในหนี้สินเงินบ้านานาญ (ส่วนเกินของหนี้สินเงินบ้านานาญที่เกิดขึ้นกว่าราคายุติธรรมของทรัพย์สินโครงการบ้านานาญ)	-	-1
9. จำนวนเงินจ่ายขาดเทียบเท่ากับ 1/2 ปี	-	-1
10. จำนวนเงินจ่ายขาดเทียบเท่ากับ 1 ปี	-	-2

12. จำนวนเงินจ่ายขาดเทียบเท่ากำไร 2 ปี	-	-3
13. การรับรู้รายได้จากสัญญาก่อนการชำระเงินจะเสร็จสิ้น	-	-1
14. การรับรู้รายได้จากงานที่ทำเสร็จเพียงบางส่วน	-	-1
15. การจำแนกภูมิกหรณ์ระยะยาวเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน	-	-2
16. การตั้งค่าใช้จ่ายทางการตลาดเป็นค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี	-	-1
17. การจัดจำแนกที่ดินรอการพัฒนาไว้เป็นสินทรัพย์หมุนเวียน	-	-3
18. ไม่ได้ตัดจำหน่ายค่าความนิยมที่ได้บันทึกไว้	-	-1
19. การตีราคาสินค้าคงเหลือโดยใช้วิธี FIFO	-1	-1
20. การรวมกำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์ไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายได้จากการดำเนินงานปกติ	-	-1
21. การจัดสรรต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าสู่ส่วนงานที่ได้มีการยกเลิกการดำเนินงานมากเกินควร	-	-1
22. สมควรได้รับคะแนนลงโทษในประเด็นอื่น ๆ	-	-1
	-	-5

ตารางที่ 3.2 รายการตรวจสอบคุณภาพกำไรของบริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) (วรรคที่ ๓ มุมมองที่, 2543)

4. การวัดความแปรปรวนและความเสี่ยง

คุณภาพกำไร อาจวัดได้จากความผันผวนของกำไรไปจากเส้นแนวโน้มกำไรในช่วงที่ผ่านมา เนื่องจากความผันผวนของกำไรที่น้อยกว่า (กระแสกำไรที่มีเสถียรภาพมากกว่า) จะเป็นตัวบ่งบอกว่าหลักทรัพย์นั้นมีความเสี่ยงต่อการลงทุนน้อยกว่า ความผันผวนของกำไรที่น้อยกว่าจึงตามมาด้วยกำไรที่มีคุณภาพสูงกว่า ตัววัดในเชิงสถิติที่นำมาใช้ในการวัดความแปรปรวนและความเสี่ยงอันเกี่ยวข้องกับกำไร (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2543) ได้แก่

4.1. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จะเป็นตัวบ่งบอกกำไร ที่นำมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างผันผวนไปจากค่าเฉลี่ยของการกระจายตัวเลขกำไรเพียงใด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) สามารถวัดได้ดังนี้

$$s = \sqrt{\frac{\sum(x - \bar{x})^2}{n}}$$

โดยที่ S = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X = กำไรที่ประกาศในปีที่ t

$\bar{X}$ = กำไรถัวเฉลี่ย

N = จำนวนปี

$$s = \sqrt{\frac{\sum(x - \bar{x})^2}{n}}$$

$$S = \sqrt{\frac{[(14,800,373 - 136,873,236) + (130,637,027 - 136,873,236) + (265,182,308 - 136,873,236)]^2}{3}}$$

$$= 57,735,026.91$$

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright by Chiang Mai University

All rights reserved

จะเห็นได้ว่าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกำไร ของ บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) สูงกว่าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกำไรของกิจการที่ลดน้อยลงเท่านั้น ดังนั้นค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงจึงเป็นตัวบ่งบอกว่ากำไรนั้นมีคุณภาพต่ำ

4.2. สัมประสิทธิ์ของความแปรปรวน

สัมประสิทธิ์ของความแปรปรวนจะเป็นตัวบ่งบอกของการกระจายกำไรสัมพัทธ์ ในกรณีการวิเคราะห์ควรคำนวณสัมประสิทธิ์ของความแปรปรวนซึ่งจะช่วยให้สามารถแยกความแตกต่างของการมีคุณภาพกำไรของสองกิจการที่นำมาเปรียบเทียบ จากสูตรของการหาสัมประสิทธิ์ของความแปรปรวนดังนี้

$$V = \frac{S}{\bar{X}}$$

โดย V = สัมประสิทธิ์ของความแปรปรวน
 S = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\bar{X}$ = กำไรเฉลี่ย

บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน)

$$\begin{aligned} V &= \frac{57,735,026.91}{67,272,640.5} \\ &= 0.858224 \end{aligned}$$

สัมประสิทธิ์ของความแปรปรวน นำมาใช้ในการประเมินความไม่มีเสถียรภาพของกำไรของแต่ละกิจการ ที่นำมาเปรียบเทียบยังสัมประสิทธิ์ของความแปรปรวนของกำไรของกิจการยิ่งมีมากขึ้นเท่าไร กระแสกำไรของกิจการก็ยิ่งมีความเสี่ยงมากขึ้นเท่านั้น และถือว่าเป็นกำไรที่ด้อยคุณภาพ สำหรับบริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) กิจการมีค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรปรวนต่ำมาก โดยค่าที่ได้ เท่ากับ 0.858224 แสดงให้เห็นว่า กระแสกำไรของกิจการมีความเสี่ยงต่ำถือว่าแนวโน้มของกำไรที่มีคุณภาพในหัวข้อนี้

5. การใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด

การวัดคุณภาพกำไรโดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2543) ที่คำนวณขึ้นจากงบกระแสเงินสดเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยจัดการบิดเบือนอันเกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบกำไรของแต่ละกิจการที่คำนวณขึ้นโดยการใช้นโยบายการบัญชีที่แตกต่างกัน ในที่นี้เป็นกรณีวิเคราะห์อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสดของ บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) เฉพาะส่วนของงบการเงินภายในกิจการ

5.1 ดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Operating Cash Index)

	ดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน	=	กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน	=	กำไรสุทธิ
			<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>		
ปี 2544	=	(566,721,047)	<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>	(130,637,027)	
	=	- 4.34			
ปี 2545	=	(422,901,770)	<hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/>	265,182,308	
	=	- 1.59			

ดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน จะเป็นตัวบ่งบอกว่าหากกิจการสามารถก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้ในจำนวนที่สูงพอ ๆ กับกำไรที่ทำมาหาได้แล้ว ก็มีความเป็นไปได้ในว่ากำไรนั้นจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานอย่างแท้จริง (ไม่ได้มาจากการตกแต่งทางการเงิน) และถือว่าเป็นกำไรที่มีคุณภาพ ในทางกลับกันหากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีเครื่องหมายเป็นลบติดต่อกันหลายปี ในขณะที่กำไรมีเครื่องหมายเป็นบวกหรือกำไรสุทธิทางบัญชีสูงเกินกว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานติดต่อกันเป็นระยะเวลายาวนาน กำไรนั้นถือว่าด้อยคุณภาพ โดยทั่วไปกิจการที่มีฐานะการเงินมั่นคงมักมีกำไรสูงและกระแสเงินสดจากการดำเนินงานสูงตามไปด้วย ในทางกลับกันกิจการที่มีฐานะไม่มั่นคงมักมีขีดความสามารถในการทำกำไรต่ำและในบางกรณีอาจประสบการขาดทุนและมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานน้อยมากหรือในบางกรณี

อาจถึงขั้นติดลบ ดังนั้นหากกิจการใดประกาศกำไรออกมาสูงแต่กระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีเครื่องหมายเป็นลบ ผู้ลงทุนและผู้ให้กู้จะเกิดความเคลือบแคลงสงสัยในศักยภาพการทำกำไรของกิจการขึ้นได้ ในหัวข้อนี้บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) ดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในปี พ.ศ.2544 มีค่าติดลบ เท่ากับ - 4.34 และในปี พ.ศ. 2545 มีค่าเท่ากับ - 1.59 จะเห็นได้ว่าดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในปี พ.ศ.2545 สูงกว่าปี พ.ศ.2544 แสดงว่าบริษัทเริ่มที่จะมีแนวโน้มไปในทางที่ดี ที่จะทำกำไรที่มีคุณภาพ และเป็นกำไรที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานของกิจการอย่างแท้จริงในอนาคตอันใกล้ อย่างไรก็ตามดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานอาจใช้ได้ผลกับเฉพาะธุรกิจที่เริ่มอยู่ตัวแล้ว ซึ่งจะมียอดขาย ลูกหนี้ และสินค้าที่ไม่ผันผวนขึ้นลงจนเกินไปนักและไม่ควรนำไปใช้กับธุรกิจใหม่ ๆ ที่เพิ่งเริ่มทำกำไรและเติบโตเร็ว เพราะกิจการเหล่านี้ยังจำเป็นต้องใช้เงินทุนสูงในช่วงแรก ๆ เพื่อสนับสนุนการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อและการจัดหาสินค้า

5.2 ผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสด (Depreciation / Amortization Impact Ratio)

$$\frac{\text{ผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสด}}{\text{กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน}} = \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา}}{\text{กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน}}$$

$$\begin{aligned} \text{ปี 2544} &= \frac{3,089,872}{(566,721,047)} \\ &= -0.0054 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ปี 2545} &= \frac{3,554,154}{(422,901,770)} \\ &= -0.0084 \end{aligned}$$

สำหรับบริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) มีอัตราส่วนผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสดลดลง จะเป็นตัวบ่งบอกอัตราร้อยละของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่ได้จากการบวกกลับค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายกลับไปทั่วผลกำไร และถือได้ว่าในการศึกษานี้ บริษัทเริ่มที่จะมีแนวโน้มของคุณภาพกำไรที่ดีขึ้นบ้างเล็กน้อย

โดยสังเกตจากกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเริ่มดีขึ้น แต่บริษัทก็มีความเสื่อมราคาเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกัน และนิยมเปรียบเทียบอัตราส่วนนี้กับอัตราส่วนการลงทุน เพื่อดูผลของการใช้จ่ายเงินลงทุนเมื่อเทียบกับค่าเสื่อมราคาที่เกิดขึ้น

5.3. อัตราส่วนการลงทุนต่อ (Reinvestment Ratio)

	อัตราส่วนการลงทุนต่อ	=	เงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวร
			ค่าเสื่อมราคา + เงินรับจากการขายสินทรัพย์
ปี 2544	=	$\frac{100,278,382}{(3,089,872 + 0)}$	
	=	32.45	
ปี 2545	=	$\frac{57,195,808}{(3,554,154 + 33,794)}$	
	=	15.94	

บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) มีอัตราส่วนการลงทุนต่อ โดยในปี พ.ศ. 2544 มีอัตราส่วนของการลงทุนต่อเท่ากับ 32.45 และในปี พ.ศ. 2545 มีอัตราส่วนของการลงทุนต่อเท่ากับ 15.94 การที่อัตราส่วนการลงทุนต่อลดลงในปี 2545 เนื่องจากประสิทธิภาพในการดำเนินงานในส่วนของการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรของกิจการเริ่มลดลง สาเหตุมาจากมีค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายเพิ่มมากขึ้น จนมีผลกระทบอย่างมากต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

5.4. ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio)

ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย

$$= \frac{\text{กระแสเงินสดจากการดำเนินงานก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้}}{\text{ดอกเบี้ยจ่ายเป็นเงินสดระหว่างปี}}$$

เลขหมู่.....
 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๑
 658.155
 W 9541 ๗
 e-4

$$\begin{aligned} \text{ปี 2544} &= \frac{(558,682,472)}{8,038,575} \end{aligned}$$

$$= - 69.50$$

$$\begin{aligned} \text{ปี 2545} &= \frac{(372,428,960)}{50,472,810} \end{aligned}$$

$$= - 7.37$$

อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio) เป็นตัววัดความสามารถในการชำระหนี้ ในปี พ.ศ. 2545 กิจการมีอัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยเมื่อเทียบกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้สูงขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2544 แสดงว่าความสามารถในการชำระหนี้ หรือความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยเริ่มมีแนวโน้มดีขึ้น

5.5. อัตราผลตอบแทนในรูปกระแสเงินสดต่อสินทรัพย์รวม (Cash Flow Return on Assets)

อัตราผลตอบแทนในรูปกระแสเงินสดต่อสินทรัพย์รวม

$$= \frac{\text{กระแสเงินสดจากการดำเนินงานก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้}}{\text{สินทรัพย์รวม (ถัวเฉลี่ย)}}$$

$$\begin{aligned} \text{ปี 2544} &= \frac{(558,682,472)}{875,439,296} \end{aligned}$$

$$= - 0.63$$

$$\begin{aligned} \text{ปี 2545} &= \frac{(372,428,960)}{1,902,506,864} \end{aligned}$$

$$= - 0.19$$

สำหรับบริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) มีอัตราส่วนผลตอบแทนในรูปกระแสเงินสดต่อสินทรัพย์รวมเป็นตัววัดผลตอบแทนจากการใช้สินทรัพย์ในรูปกระแสเงินสด บริษัทมีอัตราส่วนนี้

สูงขึ้นเพียงเล็กน้อย แสดงถึงกิจการใช้สินทรัพย์ได้ค่อนข้างมีประสิทธิภาพ และกำไรของกิจการนั้นถือว่ามีความคุ้มค่าที่คุณภาพกำไรเริ่มสูงขึ้นเล็กน้อย

และต่อไปนี้จะเป็นการศึกษากิจการที่มีขนาดใหญ่ ในที่นี้สมมติให้ชื่อ บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน)

บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน)

บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทขนาดใหญ่ ประกอบธุรกิจทางด้านพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ในลักษณะของโครงการก่อสร้างบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮาส์ อาคารชุด การพัฒนาที่ดิน สร้างและบริหารนิคมอุตสาหกรรม ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ โดยมีรายได้หลักจากการขายอสังหาริมทรัพย์ บริษัทประกอบกิจการในหลายๆประเทศ และมีบริษัทในเครือจำนวนมาก ดังนั้นการวิเคราะห์คุณภาพกำไรของบริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ใช้เทคนิคการวิเคราะห์คุณภาพกำไรในบทที่ 2 มาวิเคราะห์ และใช้รายงานผู้สอบบัญชี งบการเงิน และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ปี พ.ศ. 2544 – 2545 เป็นข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงบการเงินของบริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) มีดังต่อไปนี้ (ดูรายละเอียดในส่วน ภาคผนวก ข)

เทคนิคในการวิเคราะห์คุณภาพกำไร ของบริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ซึ่งรายละเอียดที่ผู้ศึกษาใช้วิเคราะห์ (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2543) มีดังต่อไปนี้

1. การค้นหาสัญญาณเตือนภัย
2. การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้อยู่ที่มีต่อคุณภาพกำไร
3. การประเมินฝ่ายบริหาร (Management Appraisal)
4. การจัดความแปรปรวนและความเสี่ยง
5. การใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด

เทคนิคในการวิเคราะห์คุณภาพกำไร ของบริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน)

1. การค้นหาสัญญาณเตือนภัย

สำหรับบริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) นั้น เหตุผลประการหนึ่งที่ผู้วิเคราะห์จะต้องให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์คุณภาพกำไรก็คือ การค้นหาสัญญาณเตือนภัย ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้การ

เปลี่ยนแปลงต่างๆของกิจการ ที่จะเกิดขึ้นตามมา ซึ่งอาจยังไม่ได้มีการสะท้อนเข้าไปในราคาหลักทรัพย์ของกิจการนั้น หรือไม่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนจากตัววัดผลการดำเนินงาน หรือตัววัดฐานะการเงินที่สำคัญๆ เช่นเดียวกัน

1.1 รายงานของผู้สอบบัญชีของบริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นไว้อย่างไม่มีเงื่อนไขเช่นเดียวกัน และได้นำเสนอรายงานตามปกติ ในเดือน กุมภาพันธ์ ของทุกปี ไม่มีสัญญาณเตือนภัยที่เป็นตัวบ่งบอกว่าผู้บริหาร และผู้สอบบัญชีมีความเห็นที่ขัดแย้งกัน เกี่ยวกับรายการบางรายการว่าควรมีวิธีปฏิบัติทางบัญชีตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป

1.2 การลดลงในค่าใช้จ่ายที่เป็นไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Total Managed Costs) เช่น ค่าโฆษณา ในส่วนของบริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ไม่พบว่ามีค่าโฆษณาปรากฏอยู่ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

1.3 จากหมายเหตุประกอบงบการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงในนโยบายการบัญชีที่กิจการบริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ใช้อยู่ ไปสู่ นโยบายบัญชีที่หละหลวมมากขึ้นในบางส่วน เช่น

1.3.1 เงินลงทุนในบริษัทร่วม กำไรขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นได้ตัดออกจากงบการเงินนี้แล้ว เว้นแต่มีหลักฐานว่าสินทรัพย์ที่โอนระหว่างกันเกิดการด้อยค่า เงินลงทุนในบริษัทร่วมรวมถึงค่าความนิยมที่เกิดจากการลงทุนเมื่อได้มา วิธีส่วนได้เสียจะไม่นำมาใช้เมื่อมูลค่าเงินลงทุนในบริษัทร่วมเป็นศูนย์ เว้นแต่ผู้ลงทุนต้องจ่ายเงินเพื่อชำระภาระผูกพันของบริษัทร่วมซึ่งบริษัทได้ค้ำประกันหรือให้การยินยอมไว้

1.3.2 สำหรับในส่วนของลูกหนี้การค้า นโยบายบัญชีที่หละหลวมมากขึ้นในบางส่วน การประมาณค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญนั้นจากเดิมเคยประมาณค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญจากการประมาณ และจากการสอบทานยอดคงเหลือ มาเป็นอาศัยการประเมินผลของฝ่ายบริหารเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นจากยอดลูกหนี้ที่ค้างค้างอยู่ ณ วันสิ้นงวด โดยการประเมินผลดังกล่าวได้คำนึงถึงประสบการณ์การชำระเงินในอดีต และปัจจัยอย่างอื่น ซึ่งรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในส่วนประกอบและปริมาณของลูกหนี้ ความสัมพันธ์ของยอดค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญต่อยอดลูกหนี้ตลอดจนสถานะทางเศรษฐกิจภายในประเทศ

1.3.3 ในส่วนของที่ดิน อาคาร อุปกรณ์ ก็มีนโยบายบัญชีที่หละหลวมมากขึ้นในบางส่วน เช่น กำไรขาดทุนจากการขายที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ กำหนดขึ้นจากราคาตามบัญชี และได้รวมอยู่ในการคำนวณกำไรจากการดำเนินงาน ซึ่งแต่เดิมไม่ได้มีการกำหนดไว้ และส่วนสุดท้ายที่ทางบริษัทมีนโยบายบัญชีที่หละหลวมมากขึ้นในบางส่วนของเครื่องมือทางการเงิน ซึ่ง

กลุ่มบริษัทไม่ได้ใช้เครื่องมือทางการเงินอื่น เพื่อลดความเสี่ยงจากการผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศและอัตราดอกเบี้ย

สำหรับในส่วนที่บริษัทใช้ นโยบายบัญชีแตกต่างจากปีก่อนที่รัดกุมมากขึ้น เช่น

1.3.4 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ บันทึกด้วยราคาทุนซึ่งคำนวณจากราคาซื้อสินทรัพย์ ทั้งที่เป็นเงินสด และจำนวนเทียบเท่าเงินสด บวกค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการทำให้สินทรัพย์นั้นใช้งานได้ตามที่ประสงค์ไว้ สินทรัพย์ที่บริษัทสร้างขึ้นเองบันทึกด้วยราคาต้นทุนการก่อสร้าง ซึ่งประกอบด้วย ค่าวัสดุ ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้าง ซึ่งปันส่วนตามระบบการปันส่วนต้นทุนที่วางไว้ สินทรัพย์ทุกประเภทยกเว้นที่ดินแสดงในงบดุลด้วยราคาทุนหักค่าเสื่อมราคา

1.3.5 ในส่วนของค่าความนิยม ได้มีการกำหนดเพิ่มขึ้นมาจากปีก่อน ค่าความนิยมติดลบเกิดจากส่วนของราคายุติธรรมของเงินลงทุนที่กลุ่มบริษัทมีส่วนแบ่งในสินทรัพย์สุทธิ ได้มาสูงกว่าราคาทุน ณ วันที่ซื้อกิจการ ค่าความนิยมติดลบที่ไม่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวเงินที่กำหนดได้รับรู้เป็นรายได้ตามเกณฑ์ที่เป็นระบบตลอดอายุถ่วงเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักที่เหลืออยู่ของสินทรัพย์ที่มีการคิดค่าเสื่อมที่ได้มา ค่าความนิยมติดลบที่เกิดขึ้นสูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ ที่ไม่เป็นตัวเงินที่กำหนดได้รับรู้เป็นรายได้ทันที

1.3.6 สำหรับการประมาณการทางบริษัท ก็ได้กำหนดขึ้นมาในลักษณะที่รัดกุมขึ้น คือบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันหมายถึงบุคคลหรือกิจการที่มีอำนาจควบคุมหรือถูกควบคุม ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมซึ่งกระทำผ่านบริษัทที่ทำหน้าที่ถือหุ้น บริษัทย่อยและกิจการที่เป็นบริษัทย่อยในเครือเดียวกัน นอกจากนี้กิจการที่เกี่ยวข้องกันยังรวมถึง บริษัทร่วมและบุคคลที่มีอิทธิพลอย่างเป็นสาระสำคัญกับกิจการ ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ผู้บริหารกรรมการหรือพนักงานของกิจการ รวมตลอดทั้งสมาชิกในครอบครัวที่ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าวซึ่งมีอำนาจชักจูง หรืออาจถูกชักจูงให้ปฏิบัติตามบุคคลดังกล่าว และกิจการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลข้างต้น

1.4 จากหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ 4 การเพิ่มขึ้นของบัญชีลูกหนี้ หรือรายได้ค้างรับที่แตกต่างไปจากยอดลูกหนี้ที่กิจการประสบอยู่ในอดีตอย่างเห็นได้ชัดนั้น บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ได้มีการให้สินเชื่อทางการค้าเกิดจากการขายให้กับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงต่อการผิดนัดชำระหนี้ โดยในส่วนของงบการเงินรวม ได้มีการเพิ่มขึ้นของยอดลูกหนี้ที่มีกำหนดไม่เกิน 3 เดือนสูงกว่าปีที่ผ่านมาผิดปกติ ซึ่งบริษัทอาจจะมีการกระตุ้นยอดขาย หรือไม่ยอดขายเหล่านี้ควรเกิดขึ้นในปีหน้าแต่ถูกขยับเข้ามาเป็นยอดขายของปีปัจจุบัน เพราะจะสังเกตได้ว่าการเพิ่มขึ้นของยอดลูกหนี้ เพิ่มขึ้นอย่างเป็นไปตามลำดับ

1.5 การขยายตัวของบัญชีเจ้าหนี้การค้าที่แตกต่างไปจากยอดที่กิจการประสบอยู่ในอดีตอย่างเห็นได้ชัด หรือการขยายระยะเวลาการชำระหนี้เกินไปกว่าระยะเวลาการชำระหนี้ บริษัท จุลภาค จำกัด (มหาชน) มีการเพิ่มขึ้นของเจ้าหนี้การค้า และเจ้าหนี้ค่าก่อสร้างในจำนวนที่สูงมาก โดยการก่อหนี้นี้นั้นมาจากส่วนของบริษัทในกลุ่มที่กำลังลงทุนขายโครงการ หรืออาจเป็นไปได้ว่าบริษัททำการก่อหนี้ในส่วนนี้เพิ่ม หรือไม่ก็ขอขยายระยะเวลาในการชำระหนี้ให้ยาวขึ้น

1.6 บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ไม่มีการเพิ่มขึ้นในยอดคงเหลือของบัญชีสินทรัพย์ ไม่มีตัวคนอย่างผิดปกติแต่อย่างใด

1.7 บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ไม่มีรายได้มาจากรายการที่เกิดเพียงครั้งเดียว และไม่เกิดขึ้นอีกในอนาคตอันใกล้ เช่น กำไรขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์ โดยในปี พ.ศ. 2545 บริษัทไม่มีรายการกำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายทรัพย์สินเกิดขึ้นแต่อย่างใด

1.8 บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) มีการเพิ่มขึ้นของอัตรากำไรขั้นต้นในปี พ.ศ. 2545 ในสัดส่วนที่สูงมากเมื่อเทียบกับปีก่อนๆ แสดงให้เห็นว่าบริษัทมีความสามารถที่จะชำระหนี้สินประเภทเงินกู้ยืมจากสถาบันการเงินได้มากขึ้นเช่นกัน

1.9 จากหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ 16 ในส่วนของการลดลงในสำรองต่างๆ ไม่ว่าจะการตัดจ่ายโดยตรงจากสำรอง หรือการโอนกลับรายการสำรองต่างๆ การตัดจ่ายโดยตรงจากสำรอง บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ไม่มีรายการดังกล่าว จะมีก็เฉพาะสำรองตามกฎหมายที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติบริษัท มหาชน จำกัด ที่ให้บริษัทจะต้องจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ส่วนหนึ่งไว้เป็นสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของกำไรสุทธิประจำปี หักด้วยขาดทุนสะสม (ถ้ามี) จนกว่าทุนสำรองนี้จะมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของทุนจดทะเบียน ซึ่งสำรองตามกฎหมายนี้ จะไม่สามารถนำไปจ่ายเงินปันผลได้ และทางบริษัทเองก็ได้สำรองไว้ตามเกณฑ์นั้นแล้ว

1.10 จากหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ 13 การเพิ่มขึ้นในเงินกู้ยืมนั้น บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ได้มีการขยายเวลาการชำระหนี้กับสถาบันการเงินได้ โดยมีกำหนดจะชำระในปี พ.ศ. 2547 จึงไม่มีการเพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติแต่อย่างใด แต่ในส่วนของตัวเงินจ่ายสถาบันการเงิน มีการเพิ่มขึ้นสูงมาก อาจเป็นสัญญาณบ่งบอกว่ากิจการกำลังประสบกับปัญหาในการจัดหาเงินทุนเพื่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จากแหล่งเงินทุนภายในกิจ

1.11 จากหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ 13 ไม่ปรากฏว่ามียอดเงินกู้ยืมระยะสั้นสูงขึ้นอย่างผิดปกติ ณ วันสิ้นปี หรือ ณ ช่วงเวลาที่แตกต่างไปจากปีที่ผ่านๆ มา ของบริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) แต่บริษัทมีการก่อภาระผูกพันในรูปเงินกู้ยืมระยะสั้น ครบกำหนดภายใน 1 ปี อาจเป็นสัญญาณบ่งบอกว่ากิจการอาจก่อภาระผูกพันเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ดิน เพื่อเพิ่ม

ยอดขายตอนปลายงวดให้สูงขึ้นหรือเป็นสัญญาณบ่งบอกว่ารูปแบบของการดำเนินธุรกิจอาจกำลังเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

2. การประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้คู่ที่มีต่อคุณภาพกำไร

ในเรื่องของนโยบายการบัญชีที่บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ได้ถือปฏิบัติอยู่ ผู้ศึกษาได้ประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้คู่ที่มีต่อคุณภาพกำไร โดยใช้ลักษณะของนโยบายทางการบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของกำไร มาเป็นตัววัดและประเมิน โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดนั้น จะดูจากลักษณะของนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้คู่ และประเมินออกมาเป็น 3 ค่าด้วยกัน คือค่าที่เป็นทางบวกแสดงให้เห็นถึงนโยบายการบัญชีของกิจการที่ดี และปรากฏให้เห็น แต่ถ้าเป็นทางลบจะเป็นภาพที่สะท้อนให้เห็นลักษณะของนโยบายการบัญชีที่ส่งผลให้คุณภาพกำไรด้อยลง แต่ถ้าเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีแล้ว ไม่ปรากฏว่ากิจการได้ปฏิบัติหรือใช้เกณฑ์นั้นๆ อยู่ก็จะประเมินว่าไม่ปรากฏแทน

ต่อไปนี้เป็นตารางที่ผู้ศึกษาได้ประเมินผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไร ตามเกณฑ์ ซึ่งได้ผลดังต่อไปนี้ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543)

ผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไร

ลักษณะของนโยบายการบัญชี	ผลกระทบที่มีต่อคุณภาพกำไร
	บริษัท มหภาค จำกัด (มหาชน)
1. หละหลวม (Liberal)	ทางลบ
2. ระมัดระวังมากเกินไป (Ultraconservative)	ไม่ปรากฏ
3. สะท้อนความเป็นจริงทางเศรษฐกิจ	ทางบวก
4. ค่าต่าง ๆ ที่ประมาณขึ้นต่างไปจากค่าที่แท้จริงอย่างมีสาระสำคัญ	ไม่ปรากฏ
5. นโยบายการบัญชีของกิจการแตกต่างไปจากนโยบายการบัญชีที่ใช้อยู่ในอุตสาหกรรมนั้น	ไม่ปรากฏ
6. การตั้งค่าใช้จ่ายที่โอกาสที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อกิจการในอนาคตมีน้อยมากเป็นค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชี	ไม่ปรากฏ
7. การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการบัญชีที่ทางการกำหนดหรือที่ทางการเสนอแนะ	ทางบวก
8. การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีที่ขาดเหตุผลสนับสนุน ทั้งนี้เมื่อได้พิจารณาจากข้อเท็จจริงรอบด้าน	ไม่ปรากฏ
9. การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีเกิดขึ้นบ่อยครั้ง	ไม่ปรากฏ
10. Income Smoothing	ไม่ปรากฏ
11. กำไรที่ได้มาจากการขยับรายได้ในอนาคตเข้ามาเป็นรายได้ในงวดปัจจุบันหรือการนำรายได้ของงวดก่อนมารับรู้เป็น รายได้ในงวดปัจจุบัน	ไม่ปรากฏ
12. กำไรสุทธิไม่สัมพันธ์ไปทางเดียวกันกับค่าขายทางลบ	ไม่ปรากฏ
13. รับรู้รายได้ก่อนที่การให้บริการที่มีนัยสำคัญจะเสร็จสิ้น	ไม่ปรากฏ
14. ชะลอการรับรู้รายได้ออกไปโดยขาดเหตุผล	ไม่ปรากฏ
15. ในงวดปัจจุบันมีการโอนกลับกำไรที่ได้รับรู้ไปแล้วในงวดก่อน	ไม่ปรากฏ
16. ในงวดปัจจุบันมีการโอนกลับรายการตัดจำหน่ายสินทรัพย์ของงวดก่อน	ทางลบ
17. ตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่ายไว้ต่ำเกินไป	ไม่ปรากฏ

18. ตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่ายไว้สูงเกินไป	ทางลบ
19. ในงวดปัจจุบันมีการตั้งสำรองค่าใช้จ่ายหรือขาดทุนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่มีนัยสำคัญอันเป็นผลมาจากการขาดความระมัดระวังในการตั้งสำรองอย่างเพียงพอในงวดที่ผ่านมา	ไม่ปรากฏ
20. การล้างบาง (Taking a Financial Bath) โดยการตัดจำหน่ายสินทรัพย์เป็นค่าใช้จ่ายครั้งใหญ่ภายหลังจากที่ผู้บริหารชุดใหม่เข้าทำการครอบงำกิจการ	ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 3.3 ผลกระทบของนโยบายการบัญชีที่มีต่อคุณภาพกำไร ของบริษัท มหภาค จำกัด (มหาชน) (วรัถกิติ์ ทูมมานนท์, 2543)

3. การประเมินฝ่ายบริหาร (Management Appraisal)

ผู้วิเคราะห์อาจใช้รายการตรวจสอบนโยบายการบัญชี ประกอบการวิเคราะห์ระดับของความระมัดระวังของกิจการในการจัดทำตัวเลขกำไร รายการตรวจสอบดังกล่าวจะมีคะแนนลงโทษสำหรับการใช้นโยบายบัญชีที่ไม่เหมาะสมในแต่ละเรื่องไว้ในระดับที่แตกต่างกันไป การวิเคราะห์อาจทำได้โดยการเปรียบเทียบคุณภาพกำไรของกิจการในรอบ 2-3 ปีที่ผ่านมา คะแนนลงโทษดังกล่าวจะกำหนดคะแนนลงโทษที่จะพิจารณาตัดจากแต่ละนโยบายการบัญชีที่ผู้วิเคราะห์พิจารณาแล้วเห็นว่าหละหลวมเกินไป

รายการตรวจสอบคุณภาพกำไร

คุณลักษณะของกำไรที่ไม่มีคุณภาพ	คะแนนลงโทษ	
	บริษัท มหภาค จำกัด (มหาชน)	เกณฑ์มาตรฐาน
1. การตัดค่าเสื่อมราคาโดยใช้วิธีเส้นตรง Investment Tax Credit ที่คำนวณขึ้นโดยใช้วิธีไหลผ่าน (Flow Through)	-1	-1
2. การตั้งสิทธิบัตรเป็นค่าใช้จ่ายรายการตัดบัญชี	-	-1
3. การใช้วิธีต้นทุนเต็ม (Full Cost Accounting) ในธุรกิจน้ำมัน	-	-2
4. การตั้งค่าใช้จ่ายก่อนเริ่มดำเนินงานเป็นค่าใช้จ่ายรายการตัดบัญชี	-	-5
5. การตั้งสำรองเผื่อขาดทุนไว้ต่ำกว่าผลขาดทุนที่ควรจะได้บันทึกไว้ในทางบัญชี	-	-1
6. การตัดจำหน่ายค่าใช้จ่ายรายการตัดบัญชีโดยใช้ระยะเวลาที่ยาวเกินไป	-	-1
7. การตัดค่าเสื่อมราคาโดยอิงอายุการใช้งานกับอายุจริง (Physical Life) ซึ่งยาว	-	-1
8. กว่าอายุที่จะให้ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจแก่กิจการ (Economic Life)	-	-1
9. จำนวนเงินจ่ายขาดในหนี้สินเงินบ้านอายุ (ส่วนเกินของหนี้สินเงินบ้านอายุที่เกิน	-	-1
10. กว่าอายุยุติธรรมของทรัพย์สินโครงการบ้านอายุ	-	-2
11. จำนวนเงินจ่ายขาดเทียบเท่ากับ 1/2 ปี	-	-3
12. จำนวนเงินจ่ายขาดเทียบเท่ากับ 1 ปี	-	-1

<p>14. จำนวนเงินจ่ายขาดเทียบเท่ากับ 2 ปี</p> <p>15. การรับรู้รายได้จากสัญญาก่อนการชำระเงินจะเสร็จสิ้น</p> <p>16. การรับรู้รายได้จากงานที่ทำเสร็จเพียงบางส่วน</p> <p>17. การจำแนกภูหนาระยะยาวเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน</p> <p>18. การตั้งค่าใช้จ่ายทางการตลาดเป็นค่าใช้จ่ายของการดำเนินงาน</p> <p>19. การจัดจำแนกที่ดินรอการพัฒนาไว้เป็นสินทรัพย์หมุนเวียน</p> <p>20. "ไม่" ได้ตัดจำหน่ายค่าความนิยมที่ "ได้" บันทึกไว้</p> <p>21. การตีราคาสินค้าคงเหลือโดยใช้วิธี FIFO</p> <p>22. การรวมกำไรจากการจำหน่ายสินทรัพย์ไว้เป็นส่วนหนึ่งของรายได้จากการดำเนินงานปกติ</p> <p>การจัดสรรต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าสู่ส่วนงานที่ได้มีการยกเลิกการดำเนินงานมากเกินไป</p> <p>23. สมควรได้รับคะแนนลงโทษในประเด็นอื่น ๆ</p>	<p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-1</p> <p>-1</p> <p>-</p> <p>-1</p> <p>-</p> <p>-1</p> <p>-</p>	<p>-1</p> <p>-2</p> <p>-1</p> <p>-3</p> <p>-1</p> <p>-1</p> <p>-1</p> <p>-1</p> <p>-1</p> <p>-1</p> <p>-5</p>
---	---	---

ตารางที่ 3.4 รายงานตรวจสอบคุณภาพกำไรของบริษัทมหาชน จำกัด (มหาชน) (วรรคที่ ๓ มุมมองที่, 2543)

4. การวัดความแปรปรวนและความเสี่ยง

คุณภาพกำไรอาจวัดได้จากความผันผวนของกำไร (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2543) เนื่องจากความผันผวนของกำไรที่น้อยกว่า (กระแสกำไรที่มีเสถียรภาพมากกว่า) จะเป็นตัวบ่งบอกว่าหลักทรัพย์นั้นมีความเสี่ยงต่อการลงทุนน้อยกว่า ความผันผวนของกำไรที่น้อยกว่าจึงตามมาด้วยกำไรที่มีคุณภาพสูงกว่า ตัววัดในเชิงสถิติที่นำมาใช้ในการวัดความแปรปรวนและความเสี่ยงอันเกี่ยวข้องกับกำไร ได้แก่

4.1. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจะเป็นตัวบ่งบอกกำไรที่นำมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างผันผวนไปจากค่าเฉลี่ยของการกระจายตัวเลขกำไรเพียงใด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน)สามารถวัดได้ดังนี้

$$s = \sqrt{\frac{\sum(x - \bar{x})^2}{n}}$$

โดยที่ S = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X = กำไรที่ประกาศในปี 2545

$\bar{X}$ = กำไรตัวเฉลี่ย

N = จำนวนปี

$$S = \sqrt{\frac{[(74,809,616 - 146,078,904) + (103,462,400 - 146,078,904) - (259,964,698 - 146,078,904)]^2}{3}}$$

$$= 1.1547$$

สำหรับหัวข้อนี้ จะเห็นได้ว่าค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกำไรสูง ความมีเสถียรภาพของกำไรของกิจการก็ลดน้อยลงเท่านั้น ดังนั้นค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ที่สูงจึงเป็นตัวบ่งบอกว่ากำไรนั้นมีคุณภาพต่ำ แต่ทั้งนี้จะต้องดูสัมประสิทธิ์ของความแปรปรวนพร้อมกันไปด้วยจึงจะมั่นใจได้ เพราะสัมประสิทธิ์ของความแปรปรวนจะเป็นตัวบ่งบอกของการกระจายกำไรสัมพัทธ์

4.2. สัมประสิทธิ์ของความแปรปรวน

สัมประสิทธิ์ของความแปรปรวนจะเป็นตัวบ่งบอกของการกระจายค่าไรสัมพัทธ์ ในกรณีการวิเคราะห์ควรคำนวณสัมประสิทธิ์ของความแปรปรวนซึ่งจะช่วยให้สามารถแยกความแตกต่างของควมมีคุณภาพกำไรของสองกิจการที่นำมาเปรียบเทียบ

$$V = \frac{S}{\bar{X}}$$

โดย V = สัมประสิทธิ์ของความแปรปรวน

S = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\bar{X}$ = กำไรเฉลี่ย

บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน)

$$\begin{aligned} V &= \frac{1.1547}{181,713,549} \\ &= 0.000000354 \end{aligned}$$

สัมประสิทธิ์ของความแปรปรวนนำมาใช้ในการประเมินความไม่มีเสถียรภาพของกำไรของแต่ละกิจการที่นำมาเปรียบเทียบ ยิ่งสัมประสิทธิ์ของความแปรปรวนของกำไรของกิจการมีมากขึ้นเท่าไร กระแสกำไรของกิจการก็ยิ่งมีความเสี่ยงมากขึ้นเท่านั้น และถือว่าเป็นกำไรที่ด้อยคุณภาพสำหรับ บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรปรวน มีค่าต่ำมาก ๆ แสดงว่า กิจการมีความเสี่ยงที่น้อยมาก และถือได้ว่าเป็นกำไรที่มีคุณภาพในหัวข้อนี้

5. การใช้อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด

แนวคิดการวัดคุณภาพกำไร (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2543) โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินที่คำนวณขึ้นจากงบกระแสเงินสดเป็นวิธีการหนึ่ง ที่ช่วยจัดการบิดเบือนอันเกิดขึ้นจากการเปรียบเทียบกำไรของแต่ละกิจการที่คำนวณขึ้นโดยการใช้นโยบายการบัญชีที่แตกต่าง ในที่นี้เป็น การวิเคราะห์อัตราส่วนจากงบกระแสเงินสดของ บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) เฉพาะส่วนของ งบการเงินเฉพาะกิจการ

5.1. ความเพียงพอของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Cash Flow Adequacy)

ความเพียงพอของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน	=	<u>กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน</u>
		เงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวร + สินค้าคงเหลือที่เพิ่มขึ้น + เงินปันผลจ่าย + การจ่ายชำระคืนหนี้สิน
ปี 2544	=	$\frac{382,928,836}{228,273,020}$
	=	1.67
ปี 2545	=	$\frac{192,508,837}{30,349,293}$
	=	6.34

อัตราส่วนความเพียงพอของกระแสเงินสด เป็นตัววัดความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่จะสามารถนำไปชำระคืนหนี้สิน และนำไปลงทุนกลับไปในสินทรัพย์และนำไปจ่ายเงินปันผล บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) มีอัตราส่วนที่เกิน 1 ติดต่อกันหลายๆงวด เป็นตัวบ่งบอกความสามารถของกิจการในการก่อให้เกิดกระแสเงินสด จากการดำเนินงานที่เพียงพอต่อรายจ่ายหรือภาระผูกพันต่างๆ ที่กล่าวมา

5.2 ดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Operating Cash Index)

ดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน = $\frac{\text{กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน}}{\text{กำไรสุทธิ}}$

ปี 2544	=	$\frac{192,508,837}{259,964,698}$
	=	0.74

$$\begin{aligned} \text{ปี 2545} &= \frac{382,928,836}{103,462,400} \\ &= 3.7 \end{aligned}$$

สำหรับบริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานจะเป็นตัวบ่งชี้ว่า ถ้าหากกิจการสามารถก่อให้เกิดกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้ในจำนวนที่สูงพอ ๆ กับกำไรสุทธิที่ได้รับมาจากการดำเนินงานปกติของกิจการแล้ว ก็มีความเป็นไปได้ว่ากำไรนั้นจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานอย่างแท้จริง และถือว่าเป็นกำไรที่มีคุณภาพ โดยทั่วไปดัชนีกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (Operating Cash Index) ในกิจการมีฐานะการเงินที่มั่นคงมักมีกำไรสุทธิสูง และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานก็จะสูงตามไปด้วย ดังนั้นบริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ได้ประกาศกำไรสุทธิออกมาสู่สาธารณชนในจำนวนที่สูง และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีเครื่องหมายเป็นบวก (มีค่าเกิน 1) นั้นย่อมหมายความว่ามีการแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการทำกำไรของกิจการมีแนวโน้มที่ดีขึ้น

5.3. ผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสด (Depreciation / Amortization Impact Ratio)

$$\begin{aligned} \text{ผลกระทบของค่าเสื่อมราคา} &= \frac{\text{ค่าเสื่อมราคา}}{\text{กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน}} \\ \text{และค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสด} & \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ปี 2544} &= \frac{31,231,188}{192,508,837} \\ &= 0.16 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ปี 2545} &= \frac{42,759,759}{382,928,836} \\ &= 0.11 \end{aligned}$$

สำหรับบริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) อัตราส่วนผลกระทบของค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายที่มีต่อกระแสเงินสด จะเป็นตัวบ่งบอกอัตราร้อยละของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่ได้จากการบวกกลับค่าเสื่อมราคา และค่าใช้จ่ายตัดจำหน่ายกลับไปตัวเลขกำไร หรือ จะเปรียบเทียบอัตราส่วนนี้กับอัตราส่วนการลงทุน จะเห็นได้ว่าทางบริษัทมีแนวโน้มที่ดีขึ้น

5.4. อัตราส่วนการลงทุนต่อ (Reinvestment Ratio)

อัตราส่วนการลงทุนต่อ	=	$\frac{\text{เงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวร}}{\text{ค่าเสื่อมราคา + เงินรับจากการขายสินทรัพย์}}$
ปี 2544	=	$\frac{249,788,620}{4,829,699}$
	=	27.62
ปี 2545	=	$\frac{863,119,501}{18,196}$
	=	5.24

อัตราส่วนการลงทุนต่อ เป็นอัตราส่วนของการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรเมื่อเทียบกับ ค่าเสื่อมราคา และเงินที่ได้รับจากการจำหน่ายสินทรัพย์ที่กิจการมีกรรมสิทธิ์อยู่ ความเพียงพอของการลงทุนต่อและการรักษาระดับทุนของกิจการ (Asset Maintenance Base) และอัตราส่วนนี้ถือว่าเป็นตัววัดประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการด้วย โดยทั่วไปจะเห็นว่าบริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจำหน่าย มีผลกระทบน้อยมากต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

5.5. เงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวรเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งที่มาของกระแสเงินสด (Capital Investment per Dollar of Cash)

$$\text{เงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวรเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งที่มาของกระแสเงินสด} = \frac{\text{เงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวร}}{\text{รวมแหล่งที่มาของกระแสเงินสด (กระแสเงินสดแต่ละแหล่ง)}}$$

$$\begin{aligned} \text{ปี 2544} &= \frac{249,788,620}{-13,920,983} \\ &= -62.00 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ปี 2545} &= \frac{863,119,501}{5,698,765} \\ &= 43.83 \end{aligned}$$

สำหรับอัตราส่วนผลตอบแทนในรูปแบบกระแสเงินสดต่อสินทรัพย์รวมเป็นตัววัดผลตอบแทนจากการใช้สินทรัพย์ในรูปแบบกระแสเงินสด ยิ่งอัตราส่วนนี้สูงเท่าไร ก็ย่อมหมายถึงว่า กิจกรรมใช้สินทรัพย์ได้ค่อนข้างมีประสิทธิภาพ และกำไรของกิจการนั้นถือว่ามีความโน้มของคุณภาพกำไรที่สูงขึ้น

5.6. ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio)

ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย

$$= \frac{\text{กระแสเงินสดจากการดำเนินงานก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้}}{\text{ดอกเบี้ยจ่ายเป็นเงินสดระหว่างปี}}$$

$$\begin{aligned} \text{ปี 2544} &= \frac{(111,578,446)}{39,711,527} \\ &= -7.37 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ปี 2545} &= \frac{304,656,936}{42,714,018} \\ &= 7.13 \end{aligned}$$

อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio) เป็นตัววัด

ความสามารถในการชำระหนี้ บริษัท มหาภาค จำกัด (มหาชน) มีอัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ยสูง ถือว่าบริษัทมีความสามารถที่จะชำระหนี้ได้ดี ก็แสดงว่าความสามารถในการชำระหนี้มีความโน้มที่ดีขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2544